

Utredning om förutsättningarna att anlägga utegym, hinderbanor och BMX-parker – spontanidrottsanläggningar – i Huddinge kommun

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Uppdrag och syfte	4
1.3 Metod och material	4
2. Spontanidrott.....	5
2.1 Utegymp.....	5
2.2 Hinderbanor	5
2.3 BMX	5
3. Kartläggning av nuläge i Huddinge kommun	6
3.1 Utegymp och hinderbana	6
3.2 BMX	7
3.3 Ansvarsfördelning.....	7
4. Omvärldsbevakning	8
4.1 Stockholms stad	8
4.2 Haninge kommun.....	9
4.3 Eskilstuna kommun.....	9
5. Idrottspolitiskt program	10
5.1 Mål	10
5.2 Prioriterade grupper	10
5.3 Fokusområden.....	10
6. Ytor och kostnader för spontanidrott	11
6.1 Ytor	11
6.2 Placeringar	11
6.3 Kostnader för anläggande och drift.....	12
7. Slutsatser och rekommendationer	13
7.1 Utegymp.....	13
7.2 Hinderbanor	13
7.3 BMX	13
7.4 Samlad planering, styrning och uppföljning.....	14
Referenslista.....	15

Sammanfattning

Under flera år har det inkommit Huddingeförslag samt allmänna önskemål att Huddinge kommun ska placera utegym, hinderbanor och BMX-banor på olika platser runt om i kommunen. Det har väckt frågor om och hur kommunen ska hantera alla förfrågningar.

Mot bakgrund av det stora antal Huddingeförslag som inkommit kring olika spontanidrotter konstaterar utredningen att det behövs prioriteringar av spontanidrottsansatser med hjälp av en behovsanalys. En vägledning för analysen är det idrottspolitiska programmet.

Det framgår av utredningen att i Huddinge finns god tillgång på utegym. För att nå Huddinge kommuns prioriterade målgrupper bör vid tillkomsten av nya utegym sådana anpassade för äldre, 65 år och uppåt samt funktionsnedsatta, ges företräde. Tillgänglighet och trygghet väger då tungt och utegymmen bör inte placeras i anslutning till eller på naturmark.

Träning på hinderbanor är en tämligen avancerad träningsform. I Huddinge finns en hinderbana som kommer att rustas upp och utökas under 2022. Om ytterligare hinderbanor skulle komma i fråga på grund av stort intresse är de så ytkrävande att de bör placeras i anslutning till spår eller led.

BMX är en aktivitet som kräver god fysik. I Huddinge finns en inomhusbana i Visättra. Kommunfullmäktige har också avsatt 1 mnkr för en BMX-bana i investeringsbudgeten för 2022. Utöver detta finns BMX-parker i geografisk närhet som kan användas av de som utövar sporten. Kommunen har även som ambition att utveckla samverkan med civilsamhället och bör se över möjligheten att aktivera föreningar inom området. Det finns goda exempel på samverkan med föreningslivet i kommunen då flera Moutainebikebanor i Flottsbro förvaltas och drivs av Spårvägen Cykel.

De spontanidrottsytor, speciellt utegym, som hittills anlagts har ofta planerats inom ramen för ett visst projekt som till exempel vid upprustning av en park. En samlad planering, styrning och uppföljning av ytor för spontanidrott behövs och ansvaret bör ligga på kultur- och fritidsnämnden då det i deras reglemente, HKF 8000 §1 punkten 1, slås fast att nämnden på kommunens vägnar ansvarar för driften av anläggningar och lokaler för idrotts- och fritidsverksamhet. Det är då den nämnden som bör ta ansvar för att beskriva behoven av spontanidrottsytor i budgetsammanhang och i lokalbehovsprocessen. Detta kan dock kräva förtydliganden i styrdokument.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Under flera år har det inkommit Huddingeförslag samt allmänna önskemål att Huddinge kommun ska placera utegym, hinderbanor och BMX-banor på olika platser runt om i kommunen. Det har väckt frågor om och hur kommunen ska hantera alla förfrågningar. Den största andelen inkomna förslag kommer från enskilda individer, inte från föreningar eller organisationer som utövar aktiviteterna.

1.2 Uppdrag och syfte

Syftet med utredningen är att kartlägga vilka spontanidrottsytor för utegym, hinderbanor och BMX-banor som finns i kommunen.

Därtill ska utredningen presentera vilka kostnader den här typen av anläggningar kan generera, såväl avseende investeringskostnader som kostnader för underhåll.

Men då Huddinge, liksom alla kommuner, har begränsade resurser behövs en behovsanalys för att kunna prioritera spontanidrottsanläggningar. En vägledning för analysen är det idrottspolitiska programmet, en annan är bedömningen om satsningen är befogad eller om önskan/behovet kan tillgodoses på annat sätt.

1.3 Metod och material

För framtagandet av denna rapport har inläsning gjorts av relevanta styrdokument. Hänvisningar till styrdokument redovisas i utredningen i den mån de är relevanta.

En inventering har gjorts av befintliga och planerade anläggningar av utegym, hinderbanor och BMX-banor i kommunen.

Information och underlag har inhämtats genom intervjuer med nyckelpersoner inom kommunstyrelsens förvaltning, kultur- och fritidsförvaltningen, miljö- och bygglovsförvaltningen, Huddinge samhällsfastigheter AB och Huga bostäder AB.

Kultur- och fritidsdirektör och fritidschef har också beretts möjlighet att lämna synpunkter på utkastet till rapport och som till övervägande del beaktats i den slutliga versionen av rapporten.

Utredningen presenterar en omvärldsbevakning där två av Huddinges jämförelsekommuner, Haninge och Stockholm har studerats, samt Eskilstuna. Valet av Eskilstuna som jämförelsekommun är att det är, en i storlek jämförbar kommun i kommunkategorin ”större stad”. De tre valda kommunerna visar hur de löst placeringar och vilka kostnader de har för sina anläggningar.

2. Spontanidrott

Spontanidrott kan definieras som idrott utanför den organiserade föreningsidrotten och sker på användarens villkor och på en tid och plats som passar denne. I kategorin spontanidrott inryms många olika idrotts- och motionsformer där utegym, hinderbanor och BMX-parker är några.

2.1 Utegym

Utegym är ett gym som är placerat utomhus och som kan användas av alla året om. Utegymsmen är oftast enklare än de gym som finns inomhus på anläggningar och utrustningen varierar. En del utegym är gjorda för att arbeta med kroppens eget motstånd, medan andra kan vara mer avancerade och innehålla träningsmaskiner byggda i exempelvis trä eller stål. För att utegymsmen ska kunna användas i alla väder och vid alla tidpunkter på dygnet har många utegym tak och belysning. Belysningen ger också trygghet för den som använder utegymmet.

Även äldre personer och funktionshindrade har behov av att kunna träna utomhus. Utegym som är anpassade för människor över 65 år fungerar oftast även för rullstolsburna. Dessa utegym är öppna för alla men anpassade för personer som till exempel inte har egen förmåga att stå. Redskapen sitter på lägre höjd, är lite smäckrare i sin utformning, lätta att greppa och är utrustade med justerbara vikter.

2.2 Hinderbanor

En hinderbana är en inomhus- eller utomhusbana med fysiska hinder som människor ska ta sig igenom via träning, lek eller tävling. Typiska moment för en hinderbana inkluderar krypning, balansövningar, hängövningar och klättring. Hinderbanor är olika utformade varför svårighetsgraden varierar och gör att hinderbanan är mer eller mindre anpassad till olika målgrupper.

För barn finns enklare former av hinderbanor på exempelvis skolgårdar och lekplatser som är avsedda för idrottslektioner och fritidsaktiviteter. Förskolor och skolor har ofta temporära eller mer bestående hinderbanor både inomhus och på skolgårdar.

Hinderbanor används inom både motions- och tävlingsidrott, ofta som komplement till annan träning som exempelvis löpning.

2.3 BMX

BMX står för bicycle motorcross där utövarna, med speciella cyklar och omfattande skyddsutrustning, cyklar på en hårt packad och preparerad crossbana. Crossbanan har utformats så att den har en serie gupp och hopp samt doserade kurvor. BMX kan utövas av både barn och vuxna, pojkar och flickor, kvinnor och män, i organiserad form eller som spontanidrott. Aktiviteten förutsätter god fysik och balans samt förmåga till snabba beslut.

För att kunna prova någon BMX-gren förutsätts tillgång till en cykel, hjälm och andra nödvändiga skydd.

3. Kartläggning av nuläge i Huddinge kommun

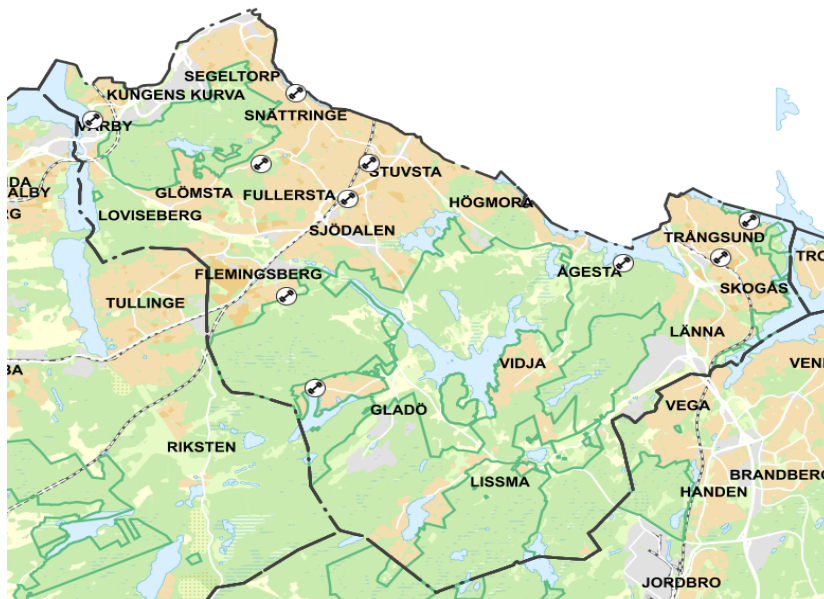
Kommunens statistik och kvantitativa data rörande antalet spontanidrottsutövare som nyttjar anläggningarna och till vilka demografiska grupper de hör behöver utvecklas.

3.1 Utegyms och hinderbana

Nedan listas de utegym och den hinderbana som finns i kommunen.

- Hinderbana och utegym i Nytorps mosse
- Sjöängsparken, Trångsund (är utformad i lätt och tung variant och har belysning)
- Sjötorpsparken
- Visättra sportcenter naturgym
- Rådsparkens utegym (är utformad för att arbeta med det egna kroppsmotståndet)
- Skeppsmyreparken, Stuvsta
- Källbrinks IP. Två gym, ett traditionellt gym av stockar samt ett visningsgym från extern leverantör.
- Gladö lekplats (är utformad i lätt och tung variant)
- Ågesta friluftsområde (drivs av Stockholms stad)
- Naturgym vid Tranparken, Segeltorp (är utformad i lätt och tung variant och har belysning)
- Rosendalsparken
- Flemingsbergsparken
- Södertörns utegym, Flemingsberg (drivs av Södertörns högskola)
- Vårby Herrgårdspark (är utformat i metall och kan användas utifrån de förutsättningar som finns hos personen)

Karta med utegym (visar ej Rosendalsparken, Sjötorpsparken, Flemingsbergsparken och Södertörns utegym)

<https://karta.huddinge.se/?isymap=view/6fa15804/utegym-huddinge>

Det befintliga utegymmet och hinderbanan på Nytorps mosse planeras att utökas och upprustas 2022. Inom ramen för upprustning av Drejarparken under 2022–2023 kommer förutsättningarna för ett utegym att utredas.

De utegym som finns tillgängliga i Huddinge kommun är fördelade mellan kommundelarna. Där det förekommer skillnader mellan kommundelarna är varianter av utegym som möjliggör lättare träning och där det finns belysning. I Huddinge kommun går det cirka 8 100 kommuninvånare per utegym.

3.2 BMX

Tidigare fanns en BMX-park i Skogås som rustats upp på initiativ av enskilda individer. BMX-parken saknade emellertid bygglov och har inte varit att betrakta som en tillåten upprustning. Marken där BMX-parken tidigare låg är prickad mark och fastigheten har senare sålts av HUGE Bostäder AB.

Det finns dock en inomhushall för BMX i Flemingsberg nära Visättra sportcenter där föreningen Capital Bikepark Locals har verksamhet. Storleken och svårighetsgraden på ramperna är motsvarande vad som brukar användas på VM och större tävlingar. Föreningen arrangerar camps där utövaren tränar själv men instruktörer finns på plats som kan svara på frågor och ge tips och råd. Deltagande i en camp kostar 500 kronor för en dag och att vara i lokalen en dag kostar 50 kronor. Till detta tillkommer ett medlemskap som kostar 150 kronor per år där det ingår en olycksfallsförsäkring. Här finns möjlighet att hyra utrustning, inklusive cykel, och all åkning sker på egen risk.

Kommunen undersöker ytor där det är möjligt att anlägga en ny BMX-park och kommunfullmäktige har i sin investeringsram för 2022 avsatt 1 mnkr.

3.3 Ansvarsfördelning

Ansvarsfördelning sker delvis baserat på vem som är fastighetsägare. För kommunalägd mark delas även ansvaret baserat på om marken är detaljplanelagd eller inte. Klimat- och stadsmiljönämnden har hand om naturmark och naturreservat som ej är detaljplanelagd, medan kommunstyrelsen kan anlägga på offentliga markytor, till exempel parkmark.

Klimat- och stadsmiljönämnden ansvarar för underhåll och drift av kommunens utegym och den hinderbana som ligger inom allmän platsmark. Utegymmet vid Visättra sportcenter underhålls av kultur- och fritidsförvaltningen, som också ansvarar för underhållet av hela sportanläggningen. Utegymmet vid Källbrinks IP sköts av Huddinge samhällsfastigheter AB, utegymmet i Ågesta friluftsområde drivs av Stockholms stad och för Södertörns utegym ansvarar Södertörns högskola.

Kultur- och fritidsnämnden har hand om de egna idrottsanläggningarna och Huddinge samhällsfastigheter AB och Huge bostäder AB ansvarar för sina markytor.

Parallellt med denna utredning pågår en annan översyn rörande gränsdragningen mellan kultur- och fritidsnämnden, klimat- och stadsmiljönämnden och Huddinge Samhällsfastigheter AB där alla spontanidrottsytor med mera berörs. Som en följd av den kan det bli aktuellt med förändringar i styrdokument och ekonomiska regleringar mellan berörda parter.

4. Omvärldsbevakning

Omvärldsbevakningen består av två av Huddinges jämförelsekommuner, Haninge och Stockholm, liksom Eskilstuna, som är en avseende antalet kommuninvånare jämförbar kommun. Urvalet är ett försök att fånga input inte bara från kommunkategorin ”storstadsnära kommuner” utan också ”större stad” rörande spontanidrotten. Särskilt viktig blir denna jämförelse då det i dagsläget inte finns några bra nyckeltal att använda för analys.

4.1 Stockholms stad

I Stockholms stad finns knappa 90 utegym som är placerade runt om i kommunen. De finns i parker, friluftsområden, skogar, vid skolor, badplatser och bostadsområden. Flertalet utegym är byggda i trä men det finns även utegym i metall som ger lättare redskap. Sett till antal invånare per utegym uppgår de till cirka 11 000.

Det finns tre hinderbanor i Stockholm som är i form av parkouranläggningar. Dessa är placerade i Tensta, Nälsta och Rågsved. Parkour är en sport som handlar om att använda den egna kroppen för att ta sig fram genom alla typer av miljöer.

Det finns en anlagd BMX-bana som ligger vid Långbro bollplan. Mälarhöjdens idrottsplats ansvarar för drift och skötsel av anläggningen. Föreningen Älvsjö BMX ansvarar för verksamheten på banan och det krävs medlemskap för att ta del av träning och kurser. Klubbens verksamhet bygger på aktiva medlemmar och föräldrar. Både vad det gäller administration och tränarresurser.

De flesta av Stockholms stads skateparker är öppna även för BMX- och inlinesåkare. Några är enbart till för skateboard, exempelvis Högdalens skatepark.

Fastighetskontoret och idrottsförvaltningen planerar en ny anläggning för BMX på Hökarängens bollplan i Farsta. Den nya banan ska uppfylla internationella cykelförbundets standard för tränings- och tävlingsverksamhet. Anläggningen planeras vara färdigställd 2023.

Samtliga anläggningar är kommunala.

Ansvarsfördelning

Merparten av utegymmen i Stockholms stad är anlagda på allmän platsmark och här ansvarar vanligtvis stadsdelsförvaltningarna för investering och drift.

För utegym som finns på eller i direkt anslutning till idrottsplatser och bollplaner ansvarar fastighetskontoret för investering och idrottsförvaltningen för driften.

Idrottsförvaltningen ansvarar för investering och drift för de utegym som finns i anslutning till motionsspår. För de få utegym som är belägna på skolgårdar ansvarar Skolfastigheter i Stockholm AB.

Vad gäller BMX- och hinderbanor samt parkour är det fastighetskontoret som ansvarar för investeringar i de banor som finns i anslutning till idrottsanläggningar. Ett exempel är parkourbanan intill Rågsveds bollplan. Respektive stadsdelsförvaltning ansvarar för investeringar på allmän plats. Stadsdelsförvaltningarna har ansvar också för de befintliga skateanläggningar där BMX-åkning medges. För BMX-banan i Långbro ansvarar idrottsförvaltningen.

Kostnader

Kostnader för utegymmen är avhängigt flera faktorer som plats, typ av utrustning och antal träningsstationer. Ett riktmärke som angetts är 1 mnkr avseende investering. Driftkostnaden uppges vara låg.

Hinder- och parkourbanorna är få i Stockholm men precis som för utegymmen är plats och storlek avgörande för kostnaderna. En ungefärlig kostnad på mellan en och två miljoner kronor uppges vara ett bra riktmärke för investeringskostnaden. I likhet med utegymmen har de låga driftkostnader.

Det är svårt att schablonisera investeringskostnader för BMX-parker då det finns få anläggningar men även här spelar omfattningen roll. Den planerade BMX-banan på Hökarängens bollplan kommer innebära en stor investering då en mindre bana för prova- på-verksamhet ingår samt depåtor och en byggnad för toaletter.

4.2 Haninge kommun

Haninge kommun har anlagt ett drygt tiotal utegym. Utegymmen är byggda i trä alternativt stål och antalet maskiner varierar mellan de olika anläggningarna. De är placerade i parker, invid idrottsplatser, bostadsområden, friluftsområden och skolor. Flertalet är belysta kvällstid. En hinderbana är planerad att anläggas i närtid. Sett till antal invånare per utegym uppgår de till cirka 9 000.

I Haninge kommun finns skateparker i Vendelsö, Västerhaninge och Tungelsta. Det finns möjlighet att utöva parkour i Jordbros Höglundaparken. Möjlighet att köra BMX finns i Sågenparken på Vendelsö där det finns en liten bana i ett grönområde mellan två bostadsområden. På Dalarö erbjuder Haninge kommun en kombinerad parkour- och skatepark som är unik i sitt slag då den är utformad med ett tillgänglighetsperspektiv.

Samtliga utegym drivs och underhålls av kultur- och fritidsförvaltningen i Haninge kommun.

4.3 Eskilstuna kommun

I dagsläget finns 14 utegym fördelade över Eskilstuna och Torshälla. Sex av dessa kategoriseras som medel till svåra och resterande medel till lätta. Samtliga har belysning. Antal invånare per utegym är cirka 7 700.

Eskilstuna har en skatepark inomhus där skateboard, inlines, BMX och kickbike kan utövas. Lokalen har en åkyta på 1200 kvadratmeter. Skateparken drivs av ZeroOneSix (KFUM Eskilstuna) i samarbete med kultur- och fritidsförvaltningen.

Kungsgårdsparken är en park i Torshälla där det finns en hinderbana, en så kallad OCR-bana ¹. Här finns även utegym, upplevelselekplats, multisportarena, parkourbana, hängmattor, beachbollplan och strandhäng med vilomöbler.

Utegymmen anläggs och sköts av stadsbyggnadsförvaltningen. Cykelbanorna ansvarar kultur- och fritidsförvaltningen för. Skateparken drivs av kommunen i samverkan med civilsamhället. Utegymmen uppges kosta mellan 500 tkr-1 mnkr.

¹ OCR-bana står för Obstacle Course Racing och är en speciell typ av hinderbana.

5. Idrottspolitiskt program

Syftet med det nya idrottspolitiska programmet *Huddinge i rörelse* är att förtydliga Huddinge kommuns inriktning för de kommande tre åren. Programmet ska vägleda kommunkoncernen inom utveckling av idrott.

5.1 Mål

Rörelse, motion och träning förebygger sjukdom och förbättrar livskvalitet, vilket i sin tur bidrar till ökade hälsovinster för samhället. Med detta i åtanke är det angeläget att kommunen har ett idrottspolitiskt program som underlättar för invånarna att kunna vara aktiva genom hela livet.

5.2 Prioriterade grupper

Satsningar och prioriteringar för att få kommuninvånare att röra på sig mer utgår alltid från att idrott, rörelse och fysisk aktivitet ska vara tillgänglig för alla. Av programmet framgår dock att hänsyn ska tas till de grupper som generellt är minst fysiskt aktiva i Huddinge:

- Barn och ungdomar 7–20 år – med särskild hänsyn till flickor 12–20 år och barn och ungdomar med svagare socioekonomiska förutsättningar än genomsnittet
- Personer med funktionsnedsättning
- Äldre över 65 år

5.3 Fokusområden

Med inspiration från Riksidrottsförbundets verktyg Rörelsefaktor delas begreppet rörelse upp i programmets fyra olika fokusområden:

- Organiserad idrott
- Självorganiserad idrott
- Vardagsrörelse
- Fysiskt aktiva transporter

Under fokusområdet *Självorganiserad idrott*, där spontanidrotten framför allt sorterar, konstateras att många människor i Huddinge väljer att idrotta och motionera på sina egna villkor i ökande grad. Genom ett varierat utbud av leder, motionsspår, utegym och grönytor ges invånarna goda möjligheter till att spontant röra på sig, utan att vara med i en förening.

6. Ytor och kostnader för spontanidrott

6.1 Ytor

Hur stora ytor som behövs för utegym beror givetvis på hur omfattande, många redskap, det är tänkt att anläggas. Till det kommer svängrum mellan redskapen. En väl tilltagen yta för ett komplett utegym som exempelvis finns i Stockholms stad Björkhagen omfattar 20 gånger 40 meter.

Efter att ha studerat information från några leverantörer av redskap kan man sluta sig till att ett utegym som innehåller 8 alternativ 9 träningsredskap kräver cirka 225 kvadratmeter och ett mindre utegym som består av 3 träningsredskap cirka 90 kvadratmeter i utrymme.

Den yta som en hinderbana förutsätter är avhängigt hur många hinder som banan ska inkludera. En hinderbana som har 10 hinder av olika sort beräknas behöva dryg 200 kvadratmeter yta. Dessa till ytan mindre hinderbanor har ofta en ung målgrupp och är tänkta att placeras på en skolgård eller lekplats. De mer avancerade för vuxna är betydligt mer ytkrävande. I Värmdö och Falkenberg över 2000 kvadratmeter för hinderbanorna och liknande yta i Skellefteå och Jönköping. I Västerås och Upplands Väsby är hinderbanorna flera kilometer i längd. De större hinderbanorna finns ofta i anslutning till motionsspår.

För BMX-aktiviteter används oftast begreppet skatepark. Det betyder inte att endast skateboardåkare kan använda parken. Skateparker har sedan 90-talets träramper använts av allt från rullskridskor till rullstolar och de senare åren av det nya fenomenet kickbikes. För att olika aktiviteter ska rymmas och deras respektive behov finnas på banan är en yta på minst 1 200 kvadratmeter en rekommendation. Högdalens skatepark är 12 000 kvadratmeter varav 5 400 kvadratmeter är skatebar yta. Skateparken i Rålambshovsparken omfattar en yta på 1 400 kvadratmeter.

6.2 Placeringar

Allmän platsmark

Vad det gäller allmän platsmark är det främst i parker och vid badplatser som utegymmen kan bli aktuella. I Huddinge kommun finns ett parkprogram och ett badplatsprogram där inriktningen för kommunens alla parker och badplatser anges. Inom ramen för dessa program är det möjligt att undersöka förutsättningarna för att skapa ytor för spontanidrott.

I dag är en stor majoritet av utegymmen anlagda i kommunens parker. En fördel med denna typ av placering är att utegymmen blir lättillgängliga för de som bor i området. En annan fördel är att ytorna ofta redan är anpassade för att passa utegym då markarbeten genomförts när parken blev anlagd.

Badplatser har olika förutsättningar för placering av utegym. Vissa badplatser är planlagda antingen som park eller som park/badplats. Några badplatser finns i naturreservat.

Ytkrävande hinderbanor är inte aktuella för parker och badplatser.

Naturmark

Fördelen med naturmark är att den ligger avskilt så att ljud och ljus inte stör. Dessutom tillåter den mer ytkrävande anläggningar som kan placeras i eller i anslutning till naturområden. Anläggningar som då skulle kunna komma ifråga är hinderbanor då de behöver stora ytor.

Samtidigt har avskildheten nackdelen att inte ha samma tillgänglighet för vissa grupper som andra ytor. Förmodligen behövs också ökade trygghetsåtgärder som exempelvis rörelsestyrd belysning och öppna ytor runt anläggningen. En risk är också en ökad efterfrågan på parkeringsplatser och kollektivtrafiklinjer.

Tas naturmark i anspråk för spontanidrotter kommer det sannolikt att kräva särskilda utredningar och markarbeten som innebär att anläggningarna får en avsevärt högre kostnad än vid annan placering.

Andra placeringar

Andra möjliga placeringar av anläggningar för spontanidrott är i anslutning till idrottsanläggningar, skolor och i bostadskvarter. Användandet av utegym, hinderbanor och BMX-parker kan tänkas öka om de placeras i anslutning till idrottsplatser och/eller motionsspår. Möjligheter att kombinera olika motionsformer skapar mervärde för de som besöker platsen.

Dock har det vid intervjuerna framkommit att det finns få sådana ytor som kan bli aktuella att anlägga spontanidrottsytor på. Det främsta skälet är att det helt enkelt inte finns tillräckligt stora ytor samt att det alstras störande ljud och ljus.

6.3 Kostnader för anläggande och drift

Kostnaderna anges som ett intervall då valet av plats, omfattning och utrustning påverkar. Mindre utegym är givetvis billigare än omfattande utegym, hinderbanor och BMX-banor som kräver större ytor. Markarbetet är den enskilt största kostnaden.

Samhällsbyggnadsavdelningen i Huddinge beräknar kostnaden för anläggande av ett utegym eller en hinderbana, inklusive utrustning, till mellan 500 tkr -1,5 mnkr. Dessa ytor kräver relativt lite underhåll och driftkostnaderna för utegym och hinderbanor är därför låga. Uppskattad kostnad för drift och underhåll av ett utegym uppgår till cirka 5–10 tkr per år och för en hinderbana cirka 40–45 tkr.

Liknande siffror och kostnadsintervall kan ses i omvärldsbevakningen.

För BMX-parker har det varit svårt att inhämta tillförlitliga uppgifter rörande kostnader men de antas vara betydligt högre än för utegymmen.

7. Slutsatser och rekommendationer

Syftet med utredningen är att redovisa behov, ytor och kostnader för utegym, hinderbanor och BMX-banor – spontanidrott – i kommunen.

Utredningen konstaterar att det behövs prioriteringar med hjälp av en behovsanalys av spontanidrottssatsningar då Huddinge, liksom alla kommuner, har begränsade resurser. En vägledning för analysen är det idrottspolitiska programmet.

7.1 Utegym

Huddinge kommuns tillgång på utegym ligger i paritet med andra kommuner som exempelvis Eskilstuna, Haninge och Stockholm som närmare granskats i omvärldsbevakningen.

Om nya gym anläggs får man, beroende på gymmets storlek, placering och utrustning, räkna med en investering i intervallet 500 tkr -1,5 mnkr och en årlig underhållskostnad på 5–10 tkr.

För att nå Huddinge kommuns prioriterade målgrupper, enligt det idrottspolitiska programmet, bör utegym anpassade för personer över 65 år och personer med funktionsnedsättningar, ges företräde då det i dag saknas sådana. Här behöver tillgänglighet och trygghet särskilt beaktas. Mot bakgrund av det bör inte utegymmen placeras i anslutning till eller på naturmark.

7.2 Hinderbanor

Träning på hinderbanor är en tämligen avancerad träningsform. Den förutsätter goda fysiska förmågor eftersom krypning, balans- och hängövningar ingår. Träning på hinderbanor vänder sig inte till de grupper som prioriteras i det idrottspolitiska programmet. I Huddinge kommun finns en hinderbana som kommer att rustas upp och utökas under året. Om ytterligare hinderbanor skulle komma i fråga på grund av stort intresse är de så ytkrävande att de bör placeras i anslutning till spår eller led.

7.3 BMX

BMX är en aktivitet som når en begränsad del av kommunens invånare. Idrotten kräver god fysik. Flera grupper som är prioriterade i Huddinge kommuns idrottspolitiska arbete exkluderas dvs. personer med funktionsnedsättning och äldre över 65 år.

I kommunen finns en inomhusbana i Visättra. Kommunfullmäktige har i investeringsbudget för 2022 avsatt 1 mnkr för en BMX-bana. Utöver detta finns BMX-parker i geografisk närhet i andra kommuner som kan användas av de som utövar sporten.

Enligt kommunfullmäktiges beslutade Mål och budget utgör civilsamhället och frivilliga insatser en viktig del av kommunens arbete som ska stärkas, inte minst inom området aktiv fritid. Därför är kommunen positiv till föreningsdrivna BMX-aktiviteter. Att det är möjligt att inleda sådan samverkan med civilsamhället finns det exempel på då det i Flottsbro finns flera Moutainebikebanor som förvaltas och drivs av Spårvägen Cykel.

7.4 Samlad planering, styrning och uppföljning

De spontanidrottsytor, speciellt utegym, som hittills anlagts har ofta planerats inom ramen för ett visst projekt som till exempel vid upprustning av en park. Utgångspunkten har varit den aktuella ytan och möjligheterna som där finns utan kunskap om behovet av ett utegym är större på andra platser i kommunen eller behöver utformas för att kunna användas av särskilda målgrupper.

En samlad planering, styrning och uppföljning av ytor för spontanidrott behövs i Huddinge kommun. Ansvaret och planeringen av spontanidrottsytor bör ligga hos kultur- och fritidsnämnden då det i deras reglemente, HKF 8000 §1 punkten 1, slås fast att nämnden på kommuns vägnar ansvarar för driften av anläggningar och lokaler för idrotts- och fritidsverksamhet. Dessutom ska nämnden utveckla samverkan med lokala idrottsföreningar samt övrigt föreningsliv och främja insatser för god hälsa för kommunens medborgare. En tydligare explicit skrivning i kultur- och fritidsnämndens reglemente avseende ansvaret för spontanidrottsytorna bör dock göras.

Kultur- och fritidsnämndens ansvar blir då att i budgetsammanhang beskriva behovet av nya spontanidrottsytor och i lokalprocessen ansvara för förstudien. Spontanidrottsanläggningen kan sedan hamna på olika fastighetsägares mark och på så sätt hanteras på olika sätt. Anläggningen iordningställs och drivs av fastighetsägaren. Investeringsmedel tilldelas den som äger anläggningen och driften debiteras kultur- och fritidsnämnden på lämpligt sätt.

Referenslista

1. Utredning avseende ansvaret för underhåll och finansiering av anläggningar för idrott- och friluftaktiviteter, kommunstyrelsens förvaltning, Huddinge kommun.
Diarienummer: KS-2021/283
2. Regionala idrottsanläggningar – Kartläggning och förslag till prioriteringar i Stockholms län, 2013
<https://www.fskf.nu/wp-content/uploads/2019/09/6-Forskningsrapport-regionala-idrottsanl%C3%A4gningar-2013-05-14.pdf>
3. Riksidrottsförbundet FoU – rapport 2017:1 Idrottens samhällsnytta – en vetenskaplig översikt av idrottsrörelsens mervärden för individ och samhälle. Faskunger och Sjöblom (red)
<https://www.rf.se/contentassets/1c20b813753f449197d35a7bda82c850/idrotten-samhallsnytta-anlaggningar.pdf>
4. Svenska Institutet för Standarder-SIS, Rapport: SIS-CEN/TR 16879: 2016-Lekplatser och utrustning för fritidsaktiviteter: Vägledning gällande placering och separation.